

EUROPOS REGIONINĖS PLĖTROS FONDAS (ERPF)

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) yra viena iš pagrindinių ES sanglaudos politikos finansinių priemonių. Jo paskirtis – padėti mažinti Europos regionų išsivystymo lygio skirtumus ir nepalankiausias sąlygas turinčių regionų nepakankamą išsivystymą. Ypatingas dėmesys skiriamas regionams, kuriuose yra didelių ir nuolatinių gamtinių ar demografinių kliūčių, pvz., atokiausiems šiaurės regionams, kuriuose labai mažas gyventojų tankis, taip pat saloms, pasienio regionams ir kalnuotoms vietovėms.

TEISINIS PAGRINDAS

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 174–178 straipsniai.

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos, ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006.

2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1301/2013 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir dėl konkrečių su investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą tikslu susijusių nuostatų, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1080/2006.

TIKSLAI

SESV 176 straipsnyje nustatyta, kad ERPF paskirtis – padėti ištaisyti pagrindinius Sąjungos regionų pusiausvyros sutrikimus. Šio tikslo siekiama prisidedant prie:

- atsiliekančių regionų plėtros bei struktūrinio prisitaikymo;
- nuosmukį patiriančių pramoninių regionų pertvarkos.

2014–2020 m. laikotarpiu ERPF nustatyti du pagrindiniai tikslai, t. y.:

- investicijos į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą – jomis siekiama stiprinti darbo rinką ir regionų ekonomiką;
- Europos teritorinis bendradarbiavimas, kuriuo siekiama stiprinti tarpvalstybinį, tarptautinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą Europos Sąjungoje.

Pirmajam tikslui skirtos lėšos bus paskirstytos trijų skirtingų kategorijų regionams:

- labiau išsivysčiusiems regionams, kurių vienam gyventojui tenkantis BVP viršija 90 proc. ES vidurkio;
- pertvarką vykdančioms regionams, kurių vienam gyventojui tenkantis BVP yra 75–90 proc. ES vidurkio;
- mažiau išsivysčiusiems regionams, kurių vienam gyventojui tenkantis BVP yra mažesnis nei 75 proc. ES vidurkio.

ERPF lėšomis taip pat remiama tvari miestų plėtra. Ne mažiau kaip 5 proc. kiekvienai valstybei narei numatyto ERPF finansinio paketo turi būti skirta koordinuotiems veiksams tvariai miestų plėtrai užtikrinti, kuriais bus sprendžiamos ekonominės, aplinkos, klimato, demografinės ir socialinės problemos miestų teritorijose.

Išsami informacija apie sutartą ERPF lėšų paskirstymą ir būsimą panaudojimą pateikiama partnerystės sutartyse – strateginiuose dokumentuose, kuriuos rengia kiekviena valstybė narė padedant regioniniams ir socialiniams partneriams.

PARAMOS TELKIMAS PAGAL TEMAS

Atsižvelgiant į tai, kad ERPF prisideda prie pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategijos „Europa 2020“, jo veikla turi būti sutelkta į strategijoje nustatytus prioritetus. Pagrindiniai prioritetai yra šie:

- a. moksliniai tyrimai ir inovacijos;
- b. informacinės ir ryšių technologijos;
- c. mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ);
- d. mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos skatinimas.

Susitelkimas į šiuos prioritetus skiriasi priklausomai nuo remiamo regiono kategorijos. Labiau išsivystę regionai turi skirti ne mažiau kaip 80 proc. savo ERPF lėšų bent dviem iš šių prioritetų ir ne mažiau kaip 20 proc. mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai plėtoti. Pertvarką vykdančios regionai turi skirti ne mažiau kaip 60 proc. savo ERPF lėšų bent dviem iš šių prioritetų ir ne mažiau kaip 15 proc. mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai plėtoti. Mažiau išsivystę regionai turi skirti ne mažiau kaip 50 proc. savo ERPF lėšų bent dviem iš šių prioritetų ir ne mažiau kaip 12 proc. mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai plėtoti.

BIUDŽETAS IR FINANSINĖS TAISYKLĖS

2014–2020 m. programavimo laikotarpiu ES sanglaudos politikai išleis daugiau kaip 350 mlrd. EUR. Tai sudaro 32,5 proc. viso ES biudžeto. Apie 199 mlrd. EUR skiriama Europos regioninės plėtros fondui. Iš šių lėšų 10,2 mlrd. EUR skirta Europos teritoriniam bendradarbiavimui, o 1,5 mlrd. EUR – specialiam asignavimui atokiausiems ir retai apgyvendintiems regionams.

Nuosavų lėšų dalis, kurią reikia skirti vykdančioms ERPF lėšomis finansuojamus projektus, pritaikyta prie atitinkamų regionų išsivystymo lygio. Mažiau išsivysčiusiuose regionuose

(ir atokiausiuose regionuose) ERPF lėšomis galima finansuoti iki 85 proc. projekto sąnaudų. Pertvarką vykdančiuose regionuose galima finansuoti iki 60 proc. projekto sąnaudų, o labiau išsivysčiusiuose regionuose – iki 50 proc.

PASIŪLYMAS DĖL ES SANGLAUDOS POLITIKOS PO 2020 M.

2018 m. gegužės mėn. Europos Komisija pateikė pasiūlymus dėl reglamentų dėl ES sanglaudos politikos po 2020 m. Jie apima:

- reglamentą dėl ERPF ir Sanglaudos fondo;
- reglamentą dėl konkrečių nuostatų, taikomų siekiant Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo (INTERREG).

Šiuose pasiūlymuose išlaikomi du pagrindiniai ERPF tikslai: „investicijos į darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą“ bei „Europos teritorinis bendradarbiavimas“.

Taip pat išlaikomas paramos telkimo pagal temas principas, o du svarbiausi prioritetai yra: parama inovacijoms, skaitmeninei ekonomikai ir MVĮ taikant pažangiosios specializacijos strategiją (1-asis PT) ir žalesnė, mažo anglies dioksido kiekio bei žiedinė ekonomika (2-asis PT). Europos Komisija taip pat pasiūlė veiklos, kuri neturėtų būti remiama ERPF lėšomis, sąrašą, įskaitant tiesioginę paramą didelėms įmonėms, oro uostų infrastruktūrai (išskyrus atokiausius regionus) ir kai kurioms atliekų tvarkymo operacijoms (pvz., sąvartynams).

2020 m. liepos mėn. Europos Vadovų Taryba pasiekė susitarimą dėl 2021–2027 m. laikotarpio ilgalaikio ES biudžeto. Remiantis jos pozicijoje išdėstytais duomenimis, 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu maždaug 200,36 mlrd. EUR bus skirta ERPF (iš jų 7,93 mlrd. EUR Europos teritoriniam bendradarbiavimui ir 1,93 mlrd. EUR – specialiam asignavimui atokiausiems regionams).

Šiems reglamentams priimti taikoma įprasta teisėkūros procedūra, pagal kurią Europos Parlamentas turi tokias pačias teises kaip Europos Sąjungos Taryba. Tai reiškia, kad iki 2020 m. pabaigos abi institucijos turės pasiekti susitarimą dėl taisyklių, kurios ateityje bus taikomos ERPF.

2019 m. kovo mėn. Europos Parlamentas per pirmąjį svarstymą priėmė poziciją dėl šių Europos Komisijos pasiūlymų.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

Rengiant naujus su Europos struktūriniais ir investicijų fondais susijusius teisės aktus, Europos Parlamentas dalyvauja lygiomis teisėmis su Europos Sąjungos Taryba. Rengiant ERPF reglamentą 2014–2020 m. laikotarpiui laikytasi įprastos teisėkūros procedūros, pagal kurią Parlamentas turi visapusiškas teises siūlyti pakeitimus. Derybose dėl 2014–2020 m. laikotarpio ES sanglaudos politikos Europos Parlamentui pavyko padidinti lankstumo galimybes taikant paramos telkimo pagal temas ir investavimo prioritetų taisykles. Be to, buvo padidinta ERPF teikiama parama miestams ir integruotai miestų politikai.

Marek Kołodziejcki

